

Flygblad utgivet av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Grannarna

av

Sigrid Kruse.

Mor Lenas man hade dött då hon var helt ung, och hon hade stått ensam med en skuldsatt och förfallen gård och flera små barn. Men hon hade skött gården med klokhet och kraft, så småningom betalat av skulderna och uppfosttrat sina barn till arbetsamma och duktiga människor. Nu var hennes gård en av de bäst skötta i hela byn, hon hade överallt stort anseende, och man tog henne gärna till råds. Sedan en av bönderna hört, att det gick an att välja en kvinna till ledamot av skolrådet och fattigvårdsstyrelsen, blev hon vald, och hon hade nu arbetat där i flera år.

Närmaste granne till mor Lena var Jan Eriksson. Hans hemman låg till stor del i lägervall, ty Jan Eriksson satt sin mesta tid på krogen, och att han ännu hade gård och grund, det var hans hustrus förtjänst. Man sade också i byn, att det skulle gå bättre för mor Anna, om hon ej hade sin man, ty vad hon arbetade ihop, det söp han upp.

På andra sidan vägen låg skolhuset. Där bodde en folkskollärare med sin familj och en folkskollärarinna. Båda hade tagit samma examen och voro dugliga och bra lärare.

Strax intill skolhuset låg byns handelsbod. Handeln drevs i hustruns namn, ty handlanden hade gjort konkurs, ja, man sade förresten, att det var både si och så med den konkursen, och det var nog nätt och jämt, att handlande Gustavsson slapp undan åtal. Men hustrun var en duktig människa och försörjde både man och barn.

Orsaken till såväl handlanden Gustavssons ruin som Jan Erikssons förfall var krogen. Den var till stor olycka för hela trakten, ty där samlades en hel del av bönderna varje torgdag och ofta dessemellan, och det var många, som offrade sin välfärd där.

Månget hemman var också vanskött liksom Jan Eriks-sons, därför att husbonden brukade sitta på krogen i stället för att arbeta och sköta sitt.

På senare tiden hade några personer med skolläraren och en annan av mor Lenas grannar, Johan Olovsson, i spetsen börjat arbeta för nykterheten och för att få bort krogen. Men man arbetade fäfängt, ty det var flera, som hade fördel av den, och de stackars suparne ville förstås behålla den; och kvinnorna, som ivrigast önskade att den skulle försvinna, hade så litet att säga.

Så skulle man ha en ny riksdagsman.

I många år hade man alltid haft densamme, och det var så givet, att han skulle bli vald, att endast några få brukade gå upp och rösta, och man hade just aldrig talat vidare om saken. Men nu var han död, och man skulle välja en ny.

Nykterhetsvännerna och småbönderna ville ha Johan Olovsson, ty han ville arbeta för sparsamhet och nykterhet; men den rike brännvinsbrännaren och herrarne på sågverket ville ha disponenten Alm, och oenighet uppstod, valmöten höllos i mängd och hela socknen kom i rörelse.

På hemväg från ett sådant valmöte hade mor Anna och mor Lena sällskap.

«Kära Lena», sade mor Anna, «ställ äntligen om att Johan blir vald, så att han kan göra något för nykterheten. Ännu äro ju ej mina pojkar så stora, men jag fruktar för den dagen, då de kanske komma att följa med sin far till krogen. Nu har jag släpat och arbetat för dem i så många år, och så komma de kanske att fördärva sig där till kropp och själ. Jag har lidit så mycket för Jans skull, och nu har jag en sådan ängslan för dem».

«Ja», sade Lena mycket allvarligt, «jag tänker så mycket på det jag också. Och så är det en hel del andra saker, som vi talade om, då jag var hos min bror häromdagen. Du hörde ju, att Johan i kväll talade om; att han ville verka för att de, som ville arbeta med jorden, lättare skulle kunna få egna hem. Det vore något för våra barn. Jag tänker också på de duktiga drängar jag haft, som gått till städerna endast därför, att de ej kunnat få en egen torva. Ja, det är så mycket de avgöra där uppe vid riksdagen, som rör oss så nära, och därför få vi se till att få en riksdagsman, som duger och som ägnar sig åt sådana saker. Herr Alm bryr sig ej om annat än att själv komma fram».

«Ja, vad ska' vi göra?»

«Jo, jag har gård och grund och har betalat dryga skatter i många år, så att jag skall naturligtvis rösta, och

folkskollärarinnan hon svarar för sig själf, hon också, och hon håller med oss och det gör fru Gustavsson med, och då hon är skriven för handeln och sköter den, så måtte det väl vara hon, som har rösträtt där«, sade mor Lena.

«Ack, jag stackare kan ingenting göra«, suckade mor Anna. «Inte röstar Jan på någon nykterist inte. Och fastän det är jag, som håller ihop hemmet, så är det ju han, som röstar. Men ni andra få hjälpa mig».

Nu tog man farväl, ty man hade hunnit till mor Lenas hem.

Valdagen gick in med sol och vackert väder. Mor Lena tog sina kyrkkläder på och gick ståtlig och säker bort till sockenstugan, där valet skulle förrättas. Hon råkade där flera bekanta, och alla funno det helt naturligt, att hon var där. Man kände henne som en klok och duktig kvinna, som var ovanligt intresserad för socknens angelägenheter och särskilt för nykterheten, och det var ju helt naturligt, att hon nu ville lägga sitt inflytande i vågskålen för att Johan Olovsson skulle bli vald.

Men så kom Göran Helgerson, han, som hade det lilla hemmanet på åsen och var känd som traktens värste supare och slagskämpe — han var ej heller nu nykter. När han fick se Lena bland valmännen, slog han till ett flatskratt.

«Jaså, mor Lena tror att hon får vara med här också! Nej, se det är bara karlar, som ha något att säga här, och käringarna skola hålla sig hemma. Sådant här förstå de inte.»

Lena blev blodröd och flyttade sig så långt ifrån honom som hon kunde komma — det föll henne icke in att svara en full karl, och denne fortsatte med halvrusig röst att skrävla om männens överlägsna förstånd.

Så började valet och den ene efter den andre av Lenas grannar gick och röstade. Där var Jan Eriksson och där var handlande Gustavsson; där var den unge Martin Henriksson, som nätt och jämt var myndig; där var den där tysken, som nyss blivit svensk medborgare, som ej kände till förhållandena här och ej ens kunde tala svenska. Och där var också den gamle förfallne skomakaren, som fått rösträtt sedan han gift sig med en förmögen änka; ja där var t. o. m. Åke på Holmen, som varit straffad.

Så kom Lenas tur. Hon gick lugnt fram med valsekeln i handen. Men valförrättaren sade helt kort:

«Kvinnor ha ingen rösträtt».

«Där har du, käring«, skrek Göran Helgerson, som kom strax efter och lämnade en röstsedel, som handlande Gustavsson stuckit i hans hand, — och den blev mottagen.

Grannarna hade förundrade åsett uppträdet. De

kunde ej förstå att mor Lena, som hade gård och grund, som betalade dryga skatter och som var så ansedd och betrodd, ej skulle ha samma rätt att inverka på valet som vilken man som helst.

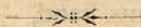
Mor Lena gick hem med den hopkramade valsedeln i handen. Hon visste, att striden stod hård därborta. Hon visste, att det kanske berodde på en enda röst, om man skulle få den nyktre, sparsamme Johan Olovsson eller pratmakaren herr Alm — men hon hade ej rätt att säga sitt ord, fastän hon ägde gård och grund, levat ett ordentligt och arbetsamt liv och uppfostrat flera barn till dugliga människor — fastän hon visste med sig, att hon var väl så förståndig och intresserad som flertalet män därborta i vallokalen — fastän hon var i moraliskt avseende vida överlägsen sådana sällar som Jan Eriksson, handlande Gustavsson eller den fulle Göran Helgersson, som hade hånat henne, därför att han var mera betrodd än hon.

«Kvinnor ha ingen rösträtt», hade valförrättaren sagt. Skulle folkskollärarinnan, som var precis lika kunnig och hade alldeles samma arbete och ansvar som folkskolläraren, icke heller ha rösträtt? Det var verkligen den slarven Gustavsson, som röstade, och hans hustru, som skötte om alltsammans, hade icke rösträtt. Då hade icke heller frun på herrgården rösträtt, och hon var ändå församlingens största skattedragare, men hennes dumme trädgårdsmästare, som alla brukade driva med, hade Lena sett i vallokalen.

Var det då meningen, att det ej anginge kvinnorna huru man lagstiftade för dem och deras barn? Skulle de ej ens ha rätt att vara med och utse dem, som stiftade äkten-skapslagar, nykterhetslagar, fattigvårdslagar m. m. m. m.? Ju mera mor Lena tänkte därpå, desto mera upprörd blev hon över den orimlighet och den orättvisa, som låg däri. «Om vi vilja aldrig så väl, om vi se aldrig så klart, så kunna vi ju ingenting göra», tänkte hon.

Hon hade nu hunnit till sin egen gård. Rågskylarna stodo så gula i den gröna klöver och havreåkern stod guld-gul väntande på lien. Hon såg ut över denna gård, som hon arbetat på under ett halft människoliv och som hon gjort till vad den nu var, och hon kände att hon var så god medborgare som någon av de många, som trängdes därinne i vallokalen.

«När vi kvinnor ej ha rösträtt, så skola vi hädanefter arbeta på att få den», sade hon halvhögt i det hon gick in till sig.

— Pris: 2 öre. —